



Списание за наука

„Ново знание“

ISSN 2367-4598 (Online)

ISSN 1314-5703 (Print)

Академично издателство „Талант“

*Висше училище по агробизнес и развитие на
регионите - Пловдив*

New Knowledge

Journal of Science

ISSN 2367-4598 (Online)

ISSN 1314-5703 (Print)

Academic Publishing House „Talent“

*University of Agribusiness and Rural Development
Bulgaria*

<http://science.uard.bg>

REVIEW OF "ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT" BY PROF. DR. PLAMEN MARINOV LAKOV

Galin Petrov

St. St. Cyril and Methodius Veliko Tarnovo University, Bulgaria

РЕЦЕНЗИЯ НА „ОЦЕНКА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА“ С АВТОР ПРОФ. Д-Р ПЛАМЕН МАРИНОВ ЛАКОВ

Галин Петров

ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – Велико Търново

Тенденцията за екологизация на съвременното общество се проявява в различни аспекти – законодателен, политически, административно-управленски, технологичен, образователен и пр.

Екологичните оценки са изключително важен компонент от природозащитната система на всяка една модерна страна, защото в значителна степен съдействат за постигане на устойчиво развитие на различни териториални нива. Подчинени на принципа на превативност, те целят обективно прогнозиране на евентуалните последствия от човешкото въздействие върху дадена територия или акватория. По този начин ефективно могат да бъдат предотвратени, минимизирани или ограничени негативните резултати от антропогенната дейност, било то като техногенни обекти и/или като конкретни мероприятия. Това е един от начините да се гарантира баланс и устойчивост във взаимоотношенията човек - природа, както в териториален, така и във времеви аспект. Екологичните оценки носят потенциала на коректив на управленските решения, отнасящи

се до планирането и управлението на дадена територия. В редица случаи те могат да предложат алтернативи относно степента, формите и насочеността на антропогенното усвояване.

В този смисъл представеният за рецензиране материал се явява актуален и навременен от гледна точка на академичното обучение.

Първа тема има въвеждащ характер и представя терминологични дефиниции, пояснения и уточнения. Накратко е разгледана концепцията за устойчиво развитие в нейните четири аспекта – социален, икономически, екологичен и институционален. Опазването на природната среда се явява неизменна част от тази концепция, като това е отразено и в съответните показатели за оценка на устойчивостта.

Авторът правилно отбелязва, че не съществува единна унифицирана система от измерители за степента и напредъка към устойчиво развитие. Предложените от ООН показатели нямат задължителен характер, а представляват една добра основа за разработване на такива на национално и наднационално ниво. В този смисъл, удачно са посочени принципите и изискванията, на които те трябва да съответстват. Представени са показателите, които са възприети в нашата страна и се използват при оценъчните процедури на НСИ. Авторът предлага и свое собствено виждане по въпроса – 41 показатели, групирани в 5 тематични области, като е включен и конкретен пример с един показател.

Във **Втора тема** са разгледани различните категории защитени територии според националното законодателство със съответните изисквания и наложени забрани и ограничения. Дадени са конкретни данни и примери. Обърнато е внимание и на потенциалните възможности за стопанско използване на отделните категории. Текстът е онагледен с картосхеми (в края на темата).

Трета тема касае правната и методическата основа на оценката на въздействието върху околната среда. Направени са препратки към съответните директиви на ЕС, Конвенцията на ООН за оценка върху околната среда в трансграничен аспект, Конституцията на България, Закона за опазване на околната среда (ЗООС). На последния е обърнато специално внимание, със заложените в него принципи, обхват, компетентните по този закон органи и пр.

В **Четвърта тема** са характеризирани накратко различните видове екологични оценки – по цел, приложимост, обхват, критерии, нормативни документи, на които се основава съответната оценка, процедурни стъпки. Освен самите оценки (СЕО, ОВОС, ОС) в темата са включени и някои допълнителни анализи, касаещи екологичния статус на дадена територия като Екологична експертиза с оценка на здравния риск и Екологичен анализ при отдаване на концесия. Във вид на приложение към темата са представени редица документи регламентиращи нормативната рамка, на която се базират анализите и самото оценяване.

Във фокуса на **Пета и Шеста теми** е **Стратегическата екологична оценка**. Текстът е онагледен с една фигура, две таблици и съответните дефиниции изведени в карета. Материалът е разработен съгласно постановките на Директивата за СЕО на Европейския съюз, ЗООС и Наредбата за екологична оценка. Фигурата представя самия процес на оценяване. Специално са диференцирани случаите, когато такава оценка е задължителна и тези, при които тя се прави по преценка от компетентен орган. Посочени са сферите на дейност и съответстващите им закони, които изискват оценка на предложените за реализация планове и програми. Подробно в детайли са разгледани осемте стъпки на самата процедура по оценяване. Напълно логично, в съдържателен аспект тежестта пада върху изискванията по изготвянето и върху структурата на самия доклад за екологична оценка. Шеста тема завършва с конкретни примери от практиката, които подпомагат вникването в теоретичните, правните и методологичните постановки изложени в текста.

Следващите две теми акцентират върху другия тип екологична оценка – **Оценка за въздействието върху околната среда (ОВОС)**. Представени са детайли относно целите на оценката, правните инструменти, юридическите тълкувания, нормативната рамка за България, основните процедурни етапи, механизма за преценка на необходимостта от оценка, изискуемата информация, мониторинга и пр. Включен е и кратък исторически преглед. За по-голяма яснота на материята отделните етапи със съответните пояснения са изведени в табличен вид и е направено удачно сравнение между двата вида оценки – СЕО и ОВОС. Подобавашо внимание е отделено на изискванията към доклада по ОВОС.

В следващите две теми във фокуса на вниманието са компонентите на околната среда, които са обекти на оценката, като са разгледани конкретно атмосферният въздух и повърхностните и подземните води. Представени са редица теоретични постановки относно тези два компонента, проблемите с тяхното опазване, използване и замърсяване, прилаганите за оценка на качеството им показатели и съответните ПДК. Авторът предоставя извадки от действителни доклади по ОВОС, в изготвянето на които самият той е участвал. Те са на примера на инвестиционни предложения за териториите на общините Самоков и Видин. Добавени са препратки и към други примери, с които студентите могат да се запознаят.

В самостоятелна тема е представена **Оценката за съвместимост**. Тя касае планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, чиито обхват попада в защитени зони от екологичната мрежа НАТУРА 2000. Поради това подробно са представени случаите, в които такава оценка се изисква, както и детайли по отделните процедурни стъпки. Както и при предходните теми, в края са дадени препратки към конкретни примери от практиката. Като слабост може да се отбележи, че на места се получава прекалено голямо натрупване на позовавания на нормативни документи със съответните членове и алинеи.

Необходимо е да се уточни, че заглавието на учебника съвпада с единия от типовете оценки, което може да внесе известна неяснота. В случая се имат предвид екологичните оценки в различните техни разновидности, а не само ОВОС в тесния смисъл. На практика авторът се е съобразил с учебните планове приети във ВУАРР и формулираното в тях заглавие на учебната дисциплина. Това не омаловажа значението на предложеното за печат учебно пособие.

Може да се отбележи, че на базата на натрупания вече опит и под влияние на изострящите се геоекологични проблеми, понастоящем страните в света не просто прилагат екологичните оценки като ефективен инструментариум на модерното управление на териториите, но и постепенно разширяват техния обхват и значение. Съвременното виждане е, че те трябва да съпътстват планирането във всички негови кодифицирани форми – стратегии, планове, програми, национално и международно законодателство и пр.

Това още повече ще засилва важността на този тип проблематика, включително и в образователен и академичен контекст. Представеният учебник би бил полезен за подготовката на специалисти в областта на планирането на територията, природозащитното законодателство, екологията, администрацията и управлението на различни териториални нива. Той дава възможност обучаемите не само да получат теоретични знания, но да придобият и методологични компетентности и практико-приложни умения.